

Калюк Сергій Миколайович,
начальник Відділу з питань запобігання
та протидії корупції Державної митної
служби України

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВНІЙ МИТНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

Одним із важливих аспектів в Державній митній службі України є реформування системи запобігання і протидії корупції. Досягнення успіху у цьому процесі є передумовою для формування у суспільства довіри до Держмитслужби, зростання економічного потенціалу держави, покращення добробуту громадян України тощо.

В апараті Держмитслужби функціонує Відділ з питань запобігання та протидії корупції – окремий уповноважений підрозділ, що підпорядковується безпосередньо Голові Держмитслужби та виконує свої функції відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» і Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції, затвердженого наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 27.05.2021 № 277/21. [1]

Для успішного запобігання та протидії корупції в Держмитслужбі забезпечено функціонування внутрішніх каналів повідомлень про корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення з боку працівників митних органів, що забезпечують викривачам анонімність та перевірку їх повідомлень безпосередньо уповноваженими особами.

Найсучаснішим способом подання повідомлення про корупційні правопорушення в Державній митній службі України наразі є розроблені спільно із міжнародними партнерами з програми EU4PFM та розміщені в пунктах пропуску, підрозділах митного оформлення плакати з QR-кодами, за якими викривач отримує доступ до форми для заповнення повідомлення.

У випадку побажання викривача залишитися анонімним, уповноважені особи вживають необхідних заходів для забезпечення такої анонімності при всіх проходженнях розгляду повідомлення, починаючи із його реєстрації службою діловодства Держмитслужби та супроводжуючи на всіх етапах розгляду у відповідності до Порядку організації в Держмитслужбі та її територіальних органах роботи з повідомленнями про корупцію,

внесеними викривачами, затвердженого наказом Держмитслужби від 04.06.2021 № 415 [2].

Для заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» Наказом Держмитслужби від 07.04.2021 № 243 затверджено Положення щодо впровадження в Держмитслужбі та її територіальних органах механізмів такого заохочення [3].

З метою своєчасного виявлення та проведення аналізу корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, скоєних посадовими особами Держмитслужби та її територіальних органів, Наказом Держмитслужби від 23.12.2021 № 1091 затверджено Методологію такого виявлення [4].

Досить важливим кроком у запобіганні та протидії корупції є дотримання Правил етичної поведінки працівників Державної митної служби України. З цією метою наказом Держмитслужби від 02.09.2021 № 668 було затверджено Кодекс та Правила етичної поведінки працівників Державної митної служби України з метою визначення добросовісності як основного принципу та стандарту поведінки працівників Держмитслужби, якими вони мають керуватися під час виконання посадових обов'язків та в інших, передбачених цим Кодексом випадках [5].

Значний успіх у запобіганні та протидії корупції залежить від того, чи визначені корупційні ризики, з якими можуть зустрічатися працівники Держмитслужби.

З цією метою було організовано ідентифікацію корупційних ризиків, що можуть мати місце в роботі Держмитслужби та її територіальних органів, забезпечено розробку, громадське обговорення та затвердження наказом Держмитслужби щорічної Антикорупційної програми Держмитслужби, яка включає вперше ідентифіковані в історії діяльності Держмитслужби 25-ть корупційних ризиків.

У подальшому визначено необхідність ідентифікації нових корупційних ризиків, які, крім іншого, пов'язані із запровадженням в Україні воєнного стану, та коригування раніше ідентифікованих корупційних ризиків. До Антикорупційної програми внесені зміни, затверджені наказом Держмитслужби від 31.08.2022 № 383 [6].

Після виконання щорічної Антикорупційної програми буде здійснюватись оцінка ефективності застосованих підходів до усунення корупційних ризиків та розробка нових механізмів.

Запорукою мінімізації корупційних проявів є забезпечення належного застосування антикорупційного законодавства стосовно:

- заходів фінансового контролю (подання декларацій, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, повідомлення про відкриття валютного рахунку);
- запобігання та врегулювання конфліктів інтересів;
- дотримання обмежень щодо запобігання корупції.

Однією з поширених форм здійснення такої роботи є проведення з працівниками занять та семінарів на відповідну тематику, а консультативна допомога з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства полягає у розгляді конкретних ситуацій, які виникли у працівників Держмитслужби, та наданні рекомендацій щодо порядку його дій.

Отже, проведення організаційно-роз'яснювальної роботи із запобігання та виявлення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень передбачає розробку комплексу організаційних заходів щодо роз'яснення основних положень актів антикорупційного законодавства, зокрема етичних норм поведінки державного службовця, дотримання обмежень щодо використання службових повноважень, врегулювання конфлікту інтересів. При цьому забезпечуються впровадження систематичного внутрішнього навчання з антикорупційних питань, організація тренінгів, підвищення кваліфікації тощо.

Позитивним заходом є щомісячне звітування керівників уповноважених підрозділів територіальних органів Держмитслужби про стан протидії корупції у підпорядкованих їм підрозділах, що передбачено Наказом Держмитслужби від 06.08.2021 № 609 «Про затвердження Порядку організації із запобігання корупції у Держмитслужбі та її територіальних органах» [7].

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що уповноважений підрозділ (уповноважена особа) з питань запобігання та виявлення корупції в Державній митній службі України розробляє та впроваджує план роботи (заходи) щодо запобігання і виявлення корупції, який є одним із основних документів для здійснення діяльності. З метою деталізації заходів, уточнення строків виконання та виконавців, з урахуванням специфіки діяльності Держмитслужби підрозділом можуть розроблятися короткострокові плани (на місяць, квартал, півріччя).

Список використаних джерел

1. Наказ Національне агентство з питань запобігання корупції від 27.05.2021 № 277/21 «Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції» Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 липня 2021 р. за № 914/36536. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0914-21#Text>.

2. Порядку організації в Держмитслужбі та її територіальних органах роботи з повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами, затвердженого наказом Держмитслужби: наказ Держмитслужби від 04.06.2021 № 415 URL: <https://customs.gov.ua/>.

3. Про затвердження Положення щодо впровадження в Держмитслужбі та її територіальних органах механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»: Наказ Держмитслужби від 07.04.2021 № 243. URL: <https://customs.gov.ua/>.

4. Про затвердження методології виявлення та проведення аналізу корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, скоєних посадовими особами Держмитслужби та її територіальних органів: Наказ Держмитслужби від 23.12.2021 № 1091. URL: <https://customs.gov.ua/>.

5. Кодекс етичної поведінки працівників Державної митної служби України: наказ Держмитслужби від 02.09.2021 № 668. URL: <https://customs.gov.ua/>.

6. Наказ Держмитслужби від 31.08.2022 № 383. URL: <https://customs.gov.ua/>.

7. Наказ Держмитслужби від 06.08.2021 № 609 «Про затвердження Порядку організації із запобігання корупції у Держмитслужбі та її територіальних органах». URL: <https://customs.gov.ua/>.